

HOROLEZEC

VESTNÍK SVÄZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCOV
ROČNÍK I (IX). V Prahe, dňa 15. augusta 1947. Č Í S L O 3.

Vysoké Tatry: Kolový štít.

(Foto Dr Z. Brül.)

Obsah:

Jožo Šimko: Na cestu...	33
Dagmar Jedličková: Za Vlastou Štáflovou	34
Zoša B. H.: Priateľstvo nehynúce...	35
Dr. R. R.: L'union internationale des associations alpines —	36
Miško: S kamerou na Kriváň	38
St. Siedlecki: List otwarty	39
A. Veverka: Bratrství bez hranic	40
Vl. Procházka: Severní stěnou Ganku	41
Dr. R. R.: Južnou stenou Kežmarského	46
Zprávy redakčné a sväzové	48
Horolezecká kronika	49
Horská literatúra:	
V. Zikeš: Anglo-americká literatúra o horách z let 1939—45	53
Dr. K. Kučera: Nový Tatranský horolezecký průvodce	54

H O R O L E Z E C

VESTNÍK SVÄZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCOV

ROČNÍK I (IX).

V Prahe, dňa 15. augusta 1947.

Č Í S L O 3.

Jožo Šimko,

I. miestopredseda Sväzu čsl. horolezcov, predseda Sboru tatranských horolezcov JAMES, etc.

Na cestu ...

Srdečné bolo stretnutie slovenských horolezcov s chlapcami a dievčatmi z Čiech a Moravy po rokoch odlúčenia v auguste 1945 na brehu Popradského plesa vo Vysokých Tatrách. Bola to prvá príležitosť po rokoch otvoriť srdcia dokorán a rozhovoríť sa o problémoch, ktoré boli všetkým spoločné. A i keď sa rozhovory viedly len o horolezectve a Vysokých Tatrách, predsa sa žiadalo rozhovoríť sa aj o spoločnej práci v budúcnosti. Veď Vysoké Tatry sú akýmsi prirodzeným spojivom dvoch bratských, na seba odkázaných slovanských národov a spoločná práca aj na tomto odvetví nášho kultúrneho snaženia neraz sa odrážala v našom verejnom živote. A horolezectvo vo Vysokých Tatrách aj keď len skromne mohlo vplývať na spolunažívanie Čechov a Slovákov v spoločnom štáte, predsa neraz prinášalo neoceniteľné klady.

A v súčasnosti, ak Československá republika má byť naozaj domovom Čechov a Slovákov, ako ju horolezci chcú mať, je potrebné na oboch stranách priložiť ruku k dielu a nečakať, že to za nás urobí niekto tretí. Českým a slovenským horolezcom naozaj úprimne záleží, aby konečne sa našiel spôsob rozumného dorozumenia sa. A práve, že im záleží na silnej a po všetkých stránkach prosperujúcej Československej republike, podávajú si svorne ruky a nastupujú spoločnú prácu. Po daných sľuboch nastupujú i skutky. Obnovený »Horolezec« je veľkým prínosom k praktickému prevádzaniu daných sľubov, lebo »Horolezec« si berie za úlohu popri propagácii horolezectva aj propagáciu Vysokých Tatier ako jediného vysokohorského terénu našej vlasti.

* A my, ktorí sme prešli školou spoločného horolezeckého povrazu vieme najlepšie oceniť, čo značí dôverovať jeden dru-

hému pri dosiahnutí spoločného cieľa. Na spoločnom povraze máme možnosť rovnakou mierou tešiť sa zo spoločného víťazstva, ale na všetkých rovnako spočíva zodpovednosť než sa dosiahne kýžneného cieľa. A zaváhanie jedného člena spoločnosti ohrozí zdar podniku. Na spoločnom povraze neplatia výhrady a kompromisy, ale platí zásada »jeden za všetkých a všetci za jedného«. Sväz československých horolezcov sa utvoril z úprimnej snahy slúžiť záujmom československého horolezectva a v ňom združené bratské organizácie českých i slovenských horolezcov vynaložia všetko úsilie, aby naše horolezectvo bolo na výške.

Sám osobne sa len tešiť môžem, že popri Krásach Slovenska, poľskom Tatarniku nastupuje aj Horolezec, aby prispel dobrej veci, aby propagoval horolezectvo a Vysoké Tatry a aby priviedol čím viac mladých mužov a žien na spoločný horolezecký povraz, lebo čím viac ich prejde tvrdou školou horolezeckou, tým bude viac úprimných a vyrovnaných jedincov v ľudskej spoločnosti a tým bude uľahčené dorozumenie medzi ľuďmi.

Za Vlastou Štáflovou

Nešťastným zásahem osudu ztratili jsme Vlastu. Stalo se jí, čeho se nejméně nadála. Můžeme to tak říci, neboť jsme jí byli přáteli a ona se nám svěřila: »Kdyby jednou... tedy v horách«.

Chápali jsme její přání; byl to výraz touhy po věčném spojení s horami, protože je nejvíce ze všeho, co jí bylo drahé, milovala. Její láska k horám neprojevovala se němým obdivem, její láska byla živoucí a pramenila z toho, že byla vášnivou horolezkyní. Největší bolest jí způsobilo, že Tatry byly na čas ztraceny a byly nedosažitelné. Velmi tím trpěla, ale oblíbila si jiný krásný kraj, který jí byl náhradou za dočasně nedostupné Tatry. Na skalách Českého Ráje našla uklidnění; její touha po drahých Tatrách byla alespoň trochu ztlumena, když již nemohla býti úplně potlačena. Její nejvroucenější přání vrátiti se do Tater se již nesplnilo. Byla důvěřivá a to jí stálo 14. II. 1945 život, který nám nebyl lhostejným. Jistě nebyl lhostejný ani mládeži, pro kterou uměla psáti tak krásně o horách a o horské přírodě. Její povídky a romány byly vyjádřením lásky k Tatrám a horolezectví. Nešťastná Vlasto, Tvoji přátelé nezapomenou. První vzpomínka při vstupu do osvobozených Tater patřila Tobě...

Dagmar Jedličková.

Priateľ'stvo nehynúce ...

Prvé číslo Horolezca prinieslo čierno oramovaný rad mien mŕtvych horolezcov a medzi nimi našla som známe mi meno Rudolf Pilát. So vzpomienkou na neho vynára sa mi v pamäti deň, kedy som ho poznala.

Bol rok 1940. — Zem česká bola jedinou veľkou, boľavou ranou a každý hľadal kút samoty, kde by najlepšie vytriasol bolesť z duše, mne začaly chýbať hory. Od malička zrak môj vždy len vozvyšok blúdil, či po pásmach kopcov, či opachách skál a teraz na rovine královohradeckej oči márne blúdily v diaľavách, kde sa rovina v oparoch zeme snúbila s nebom. Márne som z druhého poschodia od Pilnáčkov vyzerala v diaľke Krkonoše, ktoré vraj za pekných dní vidno a ktoré už tiež patrily cudzím.

Kolegyňa Zdena poznala moju bolesť — ona tiež liezla a ľúbila hory. Jednu sobotu mi navrhla, že chlapeci z Prahy idú do skál, aby som šla s nimi. Bez rozmýšľania som prijala návrh a odpoľudnia z okien vlaku hltala som krásu Českého raja, Sedmihorky, Hrubá skála, Waldštejn. Konečná stanica Malá Skála-Vranové na Turnovsku. Zaujal ma hneď od stanice sa tiahnuci zubatý skalný hrebeň, ako by sa hladké telo kopca roztrhlo a vyvrhlo kus holej kosti — skaly. Na staničke usmiate opálené tváre vítajú — berú mi pleciak, predstavujú sa: Vláda Fořt, Skálová — Skalkou zvaná, Rudolf Pilát a iní, ktorých mená už pamäť potratila.

Prijali ma ako starú známu — ako by som roky medzi nimi strávila. Vlahý podvečer usadil nás na prahu chalúčky brusiča kozákovských polodrahokamov, čo bolo zväčša živobytím tohto kraja, ktorý chudobou mi tak pripomínal rodnú Oravu. Pán predsedu Pilát rozhovoril sa o Tatrách, spomienka za spomienkou a všetky pekné, milé. A končil s tým: »Nebojte se, děvčátko slovenské, vždyť se my tam zase jednou všichni podíváme«. Tak veril a všetci boli dojatí jeho vierou a tichom predpolnočným zaznela dumná naša pieseň »Zaleť sokol biely vták...« Vtedy som zacítila, že som tu doma, i keď ďaleko od domova.

S rosnatým ránom kráčali sme pod skalný hrebeň. V sedle dvoch skál nechali sme topánky, vystreli laná a výstup začal. Bolo to pekné cvičné lezenie, i menšie traverzy a pri jednom z nich ma pán predseda aj pochválil. Ale najkrajší bol pocit, byť zase raz na skale, cítiť v drieku lano a na dlani ostrie hrán. — Na konci hrebeňa bolo pekné slanovanie a jeden po druhom sleteli

sme dolu bielym lanom. Dolu však nemilé prekvapenie — topánky z úkrytu zmizly a voľky nevoľky po dlhom hľadaní nastúpili sme zpiatočnú cestu v roztrhaných teniskách. Len blízko stanice videli sme podozrivého chlapca, ovešaného topánkami. Nastala honba, ale korisť bola naša, takže nič nezkalilo krásny deň.

Ešte pár razy v Prachovských skalách stretla som tohoto vzácného priateľa mládeže a hôr a aj keď skoro na to som musela odísť na Slovensko, vždy s láskou spomínala som na to, ako úprimne prijímajú českí horolezci kamarátov a jedinou túžbou bolo, môcť im to odplatiť plnou mierou v našich Tatrách.

Pravé priateľstvo v skalách nájdené nezhyne, i keď zostáva len malou posmrtnou spomienkou.

Zoša B. H.

Dr. R. R.:

L'union internationale des associations alpines — jej 7. valné shromaždenie

4. júla 1947 zasedal výkonný výbor a 5. júla 1947 konalo sa valné shromaždenie UIAA., ktorému predsedal znovuzvolený predseda význačný alpistický pracovník p. C. Egmond d'Arcis, ktorý predsedá UIAA už od jej založenia roku 1932. Tohoročné valné shromaždenie bolo prvé po vojne od r. 1939 a bolo významu skutočne medzinárodného.

Úkolom UIAA bude teraz obnoviť a upevniť vojnou zpretrhané priateľské vzťahy a sväzky medzi alpinistickými spolkami rôznych zemí, UIAA bude teraz organizovať každoročné sjazdy a kongresy spolu s horolezeckými týždňami a meetingami a výletmi do hôr, bude študovať zaujímavé otázky horolezeectva s hľadiska medzinárodného, bude koordinovať výzkumy a bádania v horách a vymenovávať informácie a dokumenty.

V prvých rokoch svojej činnosti splnila UIAA niekoľko dôležitých úkolov. Stanovila na pr. kartografické značky pre zimné horolezeectvo, chránila chaty pred vandalizmom a zisťovala viníkov, jej ankety a práce o nebezpečí snehu a lavín daly podnet, že v niektorých zemiach, najdokonalejšie v Švajciarsku, bola zorganizovaná bezpečnostná a záchranná služba pri nebezpečí lavín. UIAA vydala jednotný kodex značiek v núdzi a hoc nemala moci

tieto svoje rozhodnutia presadiť, treba s uspokojením konštatovať, že väčšina zainteresovaných zemí tieto jej doporučená prijala.

Teraz UIAA sdružuje na 400.000 horolezcov a lyžiarov organizovaných v 23 organizáciach v 18 zemiach a to v Argentíne, Belgii, Bulharsku, Československu, Dánsku, Francii, Grécku, Holandsku, Itálii, Jugoslávii, Kanade, Mexiku, Polsku, Rumunsku, Španielsku, Švajciarsku, Švédsku a Veľkej Británii. Na tohoročnom valnom zhromaždení bolo zastúpených 14 zemí.

Comité exécutif — výkonný výbor má 7 členov: Club Alpin Suisse (predsedajúci), Fédération Française de la Montagne, British Mountaineering Council, Club Alpino Italiano, Polskie Towaryśtvo Tatrzańskie, Svenska Fjällklubben a Slovinske Planinske Druśtvo. Sväz československých horolezcov sa musí snažiť, aby sa nedal zahanbiť Poliakmi a stal sa aj on riadnym členom tohto výboru. Predseda výboru je súčasne predsedom UIAA.

Program zasadania bol dosť bohatý, na pretrase bolo niekoľko dôležitých otázok.

Po preslove predsedajúceho a po prečítaní zápisnice posledného zhromaždenia 1939 v Zermatte sa pojednávalo o výskume snehu a lavín a s tým spojeným kurzom vo Weissfluhjoch od 14. do 20. decembra 1947, ktorý je určený pre zahraničných expertov. Potom sa jednalo o medzinárodnej pomocnej akcii na znovuzriadenie vojnou zničených chát, ďalej sa hovorilo o zostavení medzinárodného bibliografického a kartografického indexu, ktorý by umožňoval horolezcom hľadanie alpinistickej literatúry a máp o ktoromkoľvek horskom úseku, ďalej o sriadení ústredia pre vedecké a technické štúdium, určeného zvlášť ku zkúmaniu možností použitia najnovších vedeckých a technických objavov a vynálezov v alpinistike (radar k hľadaniu zasypaných lavinou). Potom sa jednalo o uľahčenie prechodu hraníc alpských zemí pre horolezcov. Pri tejto príležitosti zástupcovia Sväzu čl. horolezcov a zástupca Polskiewo Towaryśtwa Tatrzańskiewo sa dohodli, že začnú jednania u svojich úradov, aby horolezcom oboch zemí bol umožnený pokiaľ možno voľný prechod hraníc vo Vysokých Tatrách. Hovorilo sa tiež o pomocnej akcii pri znovuzaobstarávaní zničeného záchranného materiálu.

Potom nasledovala voľba troch dočasných členov výboru, z ktorých jedným je Sväz čl. horolezcov.

Nakoniec, delegáti Sväzu čl. horolezcov predniesli pozvanie, aby valné zhromaždenie UIAA 1948 sa konalo v Tatrách. Pozvanie bolo prijaté.

Miško:

S kamerou na Kriváň

Na okraj článku od p. Vlada Bahnu: »S kamerou na Kriváň«, uverejneného vo »Filmových novinách« ročník 1. číslo 24.

V štvrtok 18. júna 1947 popoľudní som šiel k jednej kolegyni Jamesáčke, vrátil jej vypožičanú knihu »Hrdinové hor« od Luis Trenkera. Samozrejme, neostalo len pri vrátení knihy, ale ako to býva, keď sa dvaja horolezci stretnú, zaoberajú sa im tak milou témou — horolezectvom. Aní medzi nami nebolo ináč. Medzi rečou ma upozornila na článok vo »Filmových novinách«, ročník 1. číslo 24. zo dňa 14. júna od p. Vlada Bahnu, »S kamerou na Kriváň«. Nakoľko účastníci tohoto priekopníckeho podujatia sú mi osobne známi, ba čo viac, sú mi priatelia z »Iana«, niet sa čo diviť, že som po článku siahol ako divý a zahĺbil sa do riadkov. Po prečítaní pozriem sa na priateľku a vidím v jej očiach otázku »Čo ty na to? Pýtam si nožnice, článok si vystrihnem a idem s ním domov. Hlavou mi však stále niečo vrta. Doma ho prečítam ešte raz a to ma prinútilo vziať pero do rúk a položiť to, čo mi ležalo na srdci a jazyku na papier a dať Vám na známosť, horolezci českí i slovenskí. Autor článku p. Vlado Bahna urobil interwiev alebo ako novinári hovoria, vypovedal jedného z filmárov a to p. kameramana Míčka. Po lyricko-epickom úvode o príchode filmárov z Tatier do Bratislavy prichádza k samému jáдру článku, v ktorom sa hodnotia úsilie filmárov a útrapy, ktoré museli pri filmovaní zniesť a vytrpieť. O prípravách, o samotnom výstupe a o všetkom čo s tým súvisí. Ale o tých, ktorí tento podnik niesli (doslova) na svojich plecích a ktorí sekali stupy vo firne a istili lanom, je v celom článku, majúcom 110 riadkov s dvoma fotografiami, nadpisom o veľkých písmenách, iba táto veta majúca dva a pol riadka: »Za to, že sa tento film vôbec uskutočnil musíme ďakovať obetavej a ochotnej spolupráci najlepších tatranských lezcov«. Dľa úsudku autora článku, nestali ste sa Vy »tatranskí lezci« hodnejšími ocenenia Vašej práce. Ani Ty Alo Huba, Vlado Šimo, Cagašík, Budzak, Bořuta, Giza Krenová, Kovalčík a Ulický a tí, ktorí na Vianoce 1946 skúmali možnosti podniku, nezaslúžili ste si, aby ste boli vymenovaní. Viem, že ste všetci skromní praví tatraci, ale nedalo mi to, lebo vyzerá to tak, ako by tento podnik uskutočnili len tí štyria páni v článku menovaní. Bez Vás a Vašich obetí

by tam hore pod Rysmi boli pomrzli a nemohli by na bratislavskom korze ukazovať opálené tváre. Vy ste boli pilierom celého podujatia. I nosičom sa dostalo viacej pozornosti a zverejnenia ich činov pri podobných výpravách. Viem, že sa na mňa, Vy, vždy obetaví priatelia, nahneváte. Nevšímali ste si váhy Vášho ruksaku, snehová búrka či slnko, to Vám nevadilo, omrznuté nohy, ruky Vás nebolely. Na to bolo treba byť viac, ako plateným zamestnancom Slovfnisu. Na to bolo potreba tých, ktorí mali lásku k horám a k všetkému, čo s nimi súvisí. Vy, drahí priatelia, ste mrzli, nosili, stavali stany, varili, laná zmotávali, istili a iní si nechali napísať článok »S kamerou na Kriváň«.

List otwarty

Nie mi ľahko dnes, keď po porážke Nemcov obrátil sa list dejín husto popísaný dejami a príhodami, hovoriacimi o válkach a nenávisti, o bohatierstve a láske, list obsahujúci porážku i víťazstvo, nie je mi veru ľahko popísať prostý lístok papiera slovami, ktoré by mali vyjadriť cenu uzla, ktorým sú spojení ľudia hôr z »tej« i z »tamtej« strany hranice tatranskej.

Obraciam sa na Vás, bratia Slováci a bratia Češi, ktorí ste v Tatrách pomáhali taternikom z Poľskej, hľadajúcim u Vás ochranu v čase vojny.

Bol čas, kedy šialenstvo nemeckého teroru dosahovalo vrcholu, kedy Tatry zarojily sa ľuďmi hôr, ktorí v ten čas či dnes sú členmi Klubu Vysokohorského P. T. T. V ich mene píšem.

Ich ochranou bol skalný svet tatranský a často i Vaše domy a srdcia na Spiši, Liptove i v Orave. Vznikly vtedy medzi nami a Vami sväzky, ktoré nemaly len cenu bezprostrednú (čo sa týka predovšetkým nás), ale aj odolnejšie i trvalé, ktoré sú výrazom žitia ideje človečenstva, tak ničenej požiarom vojny.

Dnes, keď vychádza prvé povojnové číslo »Taternika«, považujem za svoju povinnosť prejaviť výraz veľkého uznania Vám Čechom a Slovákom, ktorí bez vlastných výhod pomáhali ste Poliakom na ťažkých tatranských cestách, vnútených im vojnou. Skladám tiež hold tým z Vášho stredú, ktorí padli v Tatrách v boji za slobodu, najcennejší to náš ideál.

Obraciam sa na Vás všetkých: na ľudí z hôr, na chatárov, na obyvateľov slovenského Podtatria, Batizoviec, Mengusoviec, Štôly,

Popradu, Štrbského a zvlášte Popradského Plesa, Pribyliny, Bobrova, Lipt. Sv. Mikuláša... Predovšetkým na Vás Alo, Rastislave, Karol, Vilo, Rudo, Giza... aj na Vás, ktorých mená nie som s to vymenovať, a ktorých životné dráhy sa stretly s našimi v časoch zlých — obraciam sa na Vás, s presvedčením, že sväzky, ktoré medzi nami povstaly v horách, žijú.

Sú ony dobrým príkladom uskutočnenia ideje bratstva, z ktorých — myslím — by si mali brať príklad všetci, nie len ľudia z Tatier.

Stanislav Siedlecki. (Taternik č. 1., roč. XXIX.)

A. Veverka:

Bratrství bez hranic

První číslo poválečného »Taterníku«, orgánu polských horolezců, přináší na předním místě článek Stanislava Siedleckého »List otwarty«, v němž autor, známý horolezec, vyslovuje vroucí dík polských horolezců všem kamarádům na jižní straně Tater, všem slovenským a českým nájemcům tatranských chat a slovenským obyvatelům pod Tatrami, kteří po porážce Polska pomáhali polským bratrům při jejich tajných přechodech přes Tatry, kteří je ukrývali a opatrovali vším potřebným na jejich další cestě do emigrace a na bojiště v celém světě.

Toto vřelé, ze srdce jdoucí ocenění pravého bratrství hor, nezištného a projeveného v osudových chvílích kamarádům ze společného lana, ze společných výprav a společných bivaků na obou stranách Tater nemělo by zůstat bez odezvy se strany československých horolezců. Jestliže vzájemný poměr a styky polských a československých horolezců byly před druhou světovou válkou více než srdečné, čilé a ku prospěchu našeho horolezectví, je jistě naší povinností pokračovati v bývalé spolupráci tím spíše, když v nedávné době byly učiněny tak úspěšné kroky k politickému, hospodářskému a kulturnímu sblížení obou slovanských národů.

Tak, jako před rokem 1938 jsme s radostí a pozorným zájmem sledovali neobyčejný rozvoj polského horolezectví jak po stránce kvantity tak i kvality, jeho vynikající výkony v letních i zimních výstupech v Tatrách, jeho úspěchy v Alpách i v horách mimo-evropských, jimiž si Poláci získali přední místo ve světovém alpinismu, tak, jako nám v mnohém směru polští horolezci ukazovali

cestu, po níž by se mělo československé horolezectví ubírat k metám nejvyšším, tak i dnes přejeme polským kamarádům, aby úspěšně pokračovali v předválečné tradici, aby se brzy vyplnily mezery, které v jejich řadách způsobila válečná vichřice a aby polské horolezecké mládí přidalo další zisky k slavné pověsti, které si získal polský alpinismus světový.

Věříme, že se v brzké budoucnosti uskuteční polsko-československá úmluva turistická a že hnědé členské legitimace otevřou nám opět cesty do polských Tater, aby mladá československá generace horolezecká mohla poznat neznámé jí dosud terény tatranské, navázat osobní styk s polskými lezci, pokračovat v oné bratrské spolupráci a shodě, jíž se vyznačovala činnost horolezců obou slovanských národů v časech předválečných, a upevňovat ještě více přátelské svazky, uzavřené ve stínu tatranských štítů ve chvílích válečného požáru. Památka mrtvých kamarádů polských, slovenských a českých, padlých v boji o nejvyšší ideály lidstva, a vřelá slova Stanislava Siedleckého v »Taterniku«, která, doufejme, můžeme považovat za spontánní výraz upřímných citů polských horolezců, nás k tomu zavazují.

Vlad. Procházka:

Severní stěnou Ganku

U Fišků na Popradském plese rozdali poslední obědy, ještě jeden kamarádský stisk rukou a naši staří i noví přátelé z II. letního kursu se rozjeli domů. Jenom několik nás zůstalo, abychom využili k lezení svůj volný čas do poslední možnosti.

Druhý den jsme si vyšli společně s brodskými, J. Maškem a O. Hudským Zlomisky do Železné brány a vylezli hranu na Východní štít. Večer pak jsme se s Fifanem radili, co podniknout zítra, v posledním dnu našeho tatranského pobytu. Prohlížíme průvodce a mimoděk se stále vracíme k popisu Stanislavského cesty na Ganek. Dosud jsme nepoznali žádné cesty tohoto tatranského lezce, ačkoliv jsme již o něm tak mnoho slyšeli. Rozhodli jsme se tedy přesvědčit se, jakou že to urobil stěnu na galerii Ganku. Sháněli jsme ještě narychlo nějakou výstroj a vyptávali jsme se, kdo co o tomto výstupu ví. Mnoho jsme se toho nedověděli. Stanislavského výstup prý ještě nebyl opětován.

A tak jsme si ráno přivstali. Hodili jsme rance na záda a vykračujeme rázně do známé Mengušovské doliny. Slunce vychází a osvětluje pěkně vrcholy všech těch milých kopců kolem nás, kterým již vděčíme za mnoho a mnoho radostí. Teprve před rokem jsme poznali tyto hory, rozpomínám se. Mnoho jsme se o nich nasnili, četli jsme o nich mnoho a rádi jsme naslouchali vyprávění o horských příhodách zkušených kamarádů, s nimiž jsme se scházeli u nás na Hrubé Skále a v Příhrazích. To bylo ve válce a tenkrát jsme si mohli o horách skutečně jen vypravovat. A přece nám i ty pískovcové skály daly mnoho radosti. Vzpomínám, jak mne Fifan prvně uvázal na své lano, jak jsem s ním, a později ještě s J. Smítkou prošel celou škálou výstupů od nejlehčích k nejtěžším, vidím se zase na Majáku, na Zlaté, na Kapelníku, na Taktovce, Dračích, Kobyle, na Herbertu a Měsíční a všude mi byl Fifan, s kterým teď kráčím, dobrým učitelem i partnerem.

Jak by se asi vyjímal zde, támhle vedle Satana, ten pískovcový skřítek Opozdilec, říkám si v duchu a musím se pousmát své myšlence. A přece i on a jemu podobní přispěli trochu k tomu, že dnes mohu jít na těžký tatranský výstup. Ty skály nám byly dobrou školou.

Jsme již u Žabích ples. Takřka ke každému místu zde se již váže nějaká vzpomínka: Volová veža, Žabí Kôň, to jsou již naši staří známí. Tamhle při nástupu na Žabáka, vzpomínám, je to místo, kde jsme se loni při naší první tatranské tuře noc báli. To jsme byli ještě zelení nováčkové. Kamarád pohlédl dolů na Mořské Oko, od něhož k nám vítr hnal chuchvalce studené mlhy a jež se nám tehdy zdálo nesmírně hluboko, pronesl lakonické a mnoho říkající brr, odvrátil se od hlubiny a zakryl si kabátem oči. A tamhle nám bušilo srdce při sestupu s Žabího, když jsme bojácně kladli nohy do mokré a travou porostlé ssuti na svahu, který se nám zdál příliš strmým. Měl to s námi tenkrát náš instruktor práci! Vidím teď, jak velikou cenu pro nás měl letní i zimní kurs. Jejich pomocí jsme se v krátké době naučili správné orientaci, rychlé práci s lanem, zvykli si na výšky, na sestupy i na ssut. A teprve teď se nám zde pořádně líbí...

Tak a jsme na Váze. Sbohem, vzpomínky, teď již vidíme před sebou svou dnešní práci! U Korosadoviče, kde se právě vstává, jsme koupili ještě kus chleba a už se vezeme skoro jako na lyžích šterkovitou ssutí dolů do České doliny. Brzy stojíme u kamenné mohyly pod galerií Ganku, připomínající nedávnou tragedii Jana Bocana.

Nástup k Stanislavského cestě je poněkud výše vpravo. Na široké ssuťovité plošině se přezouváme a pročítáme znovu první odstavce popisu cesty. Díváme se s úctou na stěnu, do níž se vysoko nad námi zařezává obrovitý komín. Jeho západní čelist trčí tvrdě proti temné obloze a jeho konce zatím nelze dohlédnout. Slunce se opírá o vrcholy Rysů a Velké Vysoké, ale zde se jeho paprsků nedočkáme. Celá dolina je ve stínu a tichá. Jsme pod ponurou severní stěnou, jejíž popis se při posuzování těžkostí hemží superlativy. Zdá se mi, že jsme z toho všeho pojednou jaksi uctiví a zamlklí.

S prvními kroky ve skále však zapomínáme na všechny vnější pocity a s nabíranou výškou mizí melancholie. Lezení jde lehce. Jsme až překvapeni snadností prvních partií stěny. Přesvědčujeme se občas v průvodci o správnosti našeho postupu, že je správný, potvrzuje nám i celá řada skob, na něž po cestě narážíme a na něž se díváme s velkým podivením: skoro všechny jsou pro jištění úplně zbytečné. Při jméně Stanislavského jsme nechtěli uvěřit, že by je byl na ona snadná místa zatloukal on. Skutečně, později jsme pochopili, že sloužily k zajištění při sestupu těm, kteří po neúspěchu v horní části stěny se vraceli zpět.

Za necelé dvě hodiny máme za sebou již hezkou řádku lanových délek a vstupujeme do komína. Takřka polovina stěny je pod námi a to je důvodem k dobré náladě. Víme sice, že nás všechny obtíže teprve čekají, ale žertem si říkáme, že s komíny máme velké zkušenosti z Majáku a Brány už od svých nejmladších let. Tenkrát se tam lezlo boso a bez lana. Viděli jsme ovšem, že tenhle náš komín vypadá poněkud jinak, než ty, na něž jsme si kdysi zvykli. Jeho rozměry jsou asi desateronásobné a to i co do šířky. Toť se ví, že o komínové technice zde nemůže být ani řeči! Leze se po vnitřní stěně komínu, s obou stran zastíněné jeho mohutnými žebry. A pomalu již přibývá na obtížích. Dostáváme se do převisů, záchyty jsou skoupější a se stropu na nás začíná kapat voda. Skoby přestaly, jako když utne. Tu a tam se nám podaří dát nějakou tu jistící smyčku, avšak brzy ani pro ně nenalzáme na těžké skále umístění. Teď, když přijdeme ke staré, zrezavělé skobě prvolezcově, jsme za ni pěkně vděční. Když šlo do tuhého, zuli jsme si lezečky a lezli jsme bosi. Trochu to záblo, jak nám voda, která již tekla v celých potocích, omývala nohy, ale přece to bylo lepší než v obuvi, která po slizkém mechu ošklivě klouzala.

Byli jsme právě v takové zlé partii stěny: asi patnáctimetrový převis, holá zeď a v ní jen jedna úzká štěrbinka, takový sokolíček.

A tím sokolíkem teče potok. Byla řada na Fifanovi, aby vedl. Trochu neochotně vlezl do vody, počvachtal tam trochu a na očích mu bylo vidět, že by nezhodil sušší možnost. Nebylo však výběru. Abych ho trochu povzbudil, připomínám mu některé jeho parádní sokolíkové výstupy z Hruboskalska. Nu, a dal si říci a vzal za to. Pak už to musil vylézt, toť se ví, neboť vrátit se nešlo a spadnout na takový ošklivý balvan, z jakého jsem Fifana jistil, to se člověku přece jen nechce. Byl jsem při tom jako na trní. Viděl jsem, jak mu v té mokřině proklouzávají nohy a jak mu přepis rychle ubírá sílu. U horního konce sokolíka musil přejít doleva. Sáhl po jediném chytu — vyčnělém kamenu — a ten byl volný. Nedalo se však nic jiného dělat: obě ruce na kámen, nohy do vzduchu a pak dál vlevo je již lehčí skála. Je vyhráno. Ten volný kámen a Fifan vydrželi. Jsme na další ssuťové lávce. Nad námi jsou nelezitelné převisy, vpravo stěna neurčitěho vzhledu a vlevo úzký komín s tím našim známým potokem. Bůhví, kde se tady ta voda bere. S vrchu je komín přikryt obrovským balvanem, za ním však prosvítá zdánlivě nelezitelně úzkým skalním oknem světlo. Už dlouho jsme nesledovali průvodce. Povšechná orientace cesty byla velmi snadná, s detaily jsme si dosud poradili sami a tak jsme se zbytečně nechtěli zdržovat se čtením jednotlivých odstavců. Teď se nám to však nevyplatilo.

Přímo vzhůru, jako až dosud, to dále nešlo. Jediná možnost, jak se nám zdálo, byla ve stěně vpravo. Abychom si potvrdili naši domněnku, vytáhli jsme z kapsy Kroutila a pročítali popis cesty, až jsme narazili na odstavec, který se zdál odpovídat naší situaci. Tak jsem se tedy vydal »podle průvodce« do pravé stěny. Již po několika metrech jsem se dostal do velikých těžkostí. Skála byla nepříznivě vrstvena, podobala se doškům na střeše, a chytík abys hledal dalekohledem. Dlouho jsem hledal možnost výstupu, ale marně. Ani skobičku se mi nepodařilo nikde zatlouci. Fifan mne dojemně povzbuzoval. Jo, chlapče, ty bys chtěl, aby to bylo lehké. To nejde, to víš, tohle je jen ausr, jak říká Ofas Jelínků! A výš už to půjde určitě líp...

Bohudíky jsem nezatožil se o tom přesvědčit, řekl jsem si, že přece jen musím poznat, kdy je skála nelezitelná a dokud jsem byl ještě trochu při síle, jsem se vrátil.

Smutně jsme usedli na ssuť a zapálili cigarety. Ztratili jsme celou hodinu vzácného času. Fifan zřejmě přemýšlí, jak nám tady někde v noci budou drkat zuby. Někde za žebrem komínu, kam nevidíme, padá kámen, strhuje další a brzy se celá dolina otřásá

rachotem padající laviny. Náladová hudba k našemu rozpoložení. Zamračeně se rozhlížíme po převisích, jež se postavily do cesty dalšímu výstupu. Hrome, kdyby to tak šlo tím mokrým komínem tamhle vlevo, myslím si. Je sice přiklopen svrchu obrovským balvanem, ale snad by se člověk protáhl úzkou štěrbinou za ním. Radíme se s Fifanem. Ten však myslí, že onou skulinou ve stropě neprolezeme. A potom, vždyť průvodce říká, že máme lézt po stěně vpravo! Dívám se znovu na popis cesty a čtu stále další odstavce, dovídám se o obzvláště těžkém místě, které se obchází patnáctimetrovým slaněním, a tu přicházím k místu: »s plošinky zcela těsným komínem vzhůru. Mezi převisem a vklíněným balvanem je těsné, 5 m dlouhé skalní okno. Jím přímo vzhůru na balvan«. Vždyť je to ten komín, který máme před sebou! Přelezli jsme tedy přímým výstupem úsek, který jsme měli obejít daleko stranou a použít pak slanění k návratu do správného směru, aniž jsme o tom věděli. Rázem nám stoupla nálada a bez váhání se soukám slizkým komínem pod převislý balvan. Klouzají mi ruce i nohy, i pokouším se zatlouci několik skob. Nechtělo se mi to však podařit. Vzpomněl jsem si při té práci na kursovní spory zastánců různých jistících metod: smyčky či skoby? A tak se mi tady nějak nabízela odpověď: v lehké skále se můžeš zajistit, jak chceš. Když jsi však v nesnázích, staneš se obyčejně zastáncem všech jistících metod, jež znáš. Jsou ti však často málo platné, poněvadž k jištění nenajdeš spárečky.

Konečně se mi podařilo dostat hlavvu do té skuliny skalního okna, potom ramena a trup (bafoh jsem musel nechat dole u Fifana), nohy ještě visí bezúčelně ve vzduchu, ale za chvíli jsem přece jenom celý ve štěrbině. Nadechnout se zde člověk moc nemůže, ale prolézáme. Kámen nám spadl se srdce a za malou chvíli hlásim Fifanovi radostnou zprávu: vidím okraj galerie — náš cíl!

A ještě něco. Na balvanu jsem našel divnou a přece v této chvíli milou věc: shnilou, s lezečky utrženou podešev, památku po těch, kteří touto cestou vystoupili po prvé. A další milé překvapení: z dálky, až někde od Rysů se ozývá slabé volání — naše jména. To se za námi přišel podívat se svou partou Bundal. Bafohy i Fifan už jsou nahoře a prohlížíme znovu popis cesty. Teď, když víme bezpečně, kde jsme, zjišťujeme, že souhlasí se skutečností jen povrchně. Tak na příklad vlevo od nás je kolmá, úžasná stěna a v průvodci se mluví o schůdnějších skalních stupních. Ve spáře přímo nad námi je skoba prvolezcova, ale podle popisu bychom měli jít hodně doprava, atd. Vysvětlujeme si tím i některé dří-

vější omyly a uvědomujeme si, že jsme »vynechali« vedle slanění i níže uvedený tah lanem s háku. Avšak jedno takové lezení na tah jsme přece jenom užili, ale to již bylo blízko pod galerií, viděli jsme oblohu i hory kolem a Bundala na Váze... Po osmi hodinách lezení vycházíme na galerii Malého Ganku. Já jsem vedl první, Fifan poslední lano výstupu. Už dávno jsme si na vrcholu nestiskli tak šťastně ruce, jako po zlezení této stěny.

»Tak sčana puščila, vidte kluci!« přivítal nás v noci, když jsme se doklopýtali Zlomisky konečně na Popradské, Zdeněk Vlk. »Puščila. A byl to převít chlap, ten Stanislavski, co?« Byl, to je fakt. Na tom jsme se s Fifanem dohodli již během tury a na vrcholu jsme mu v duchu děkovali za jeho krásnou drogu.

Dr. R. R.:

Južnou stenou Kežmarského

V septembri 1943.

V úžasnom tichu rodí sa nový septembrový deň. Sedím s Borkom na veľkom šedivom balvane a mlčky odpočívame. Naproti nám, do bezoblačného raňajšieho neba čnie južná stena Kežmarského štítu (2556 m). Jej tri piliere vrhajú nepriezračné tieň na stenu. Spodná polovica je zatienená susedným Huncovským štítom. Vychádzajúcim slnkom ružovo sfarbený skvie sa Lomnický štít. Nosné laná visutej lanovky strácajú sa v tomto pozadí. Nad lomnickou a popradskou dolinou váľajú sa husté ranné mlhy a hnedastý nádych dolín je príznakom jesene.

Borek sedí vedľa mňa a študuje horolezeckého sprievodcu. Kritickým okom rozoberá stenu a jej možnosti. Minulý deň večer sme sa dohodli: stredom steny! Teda, stredným pilierom! Nestrácať zbytočne drahocenný čas, veď cestu podľa sprievodcu poznáme už skoro nazpamäť! A potom poznáme sa, aj tak nepôjdeme podľa sprievodcu, iba ak prvú tretinu! Zbytočné okľuky ľahkými miestami sa skrátia. Trochu sa pobaviť so stenou, vyskúšať seba i ju! Ísť za cieľom priamo, cestou — necestou, skúsenosť a inštinkt poradí. Sprievodca môže poradiť výhodný nástup, všeobecnú charakteristiku cesty a potom — krásne sa vmestí do zadného vrečka nohavíc, vrečko je akoby naň šité. A konečne, Birkenmäjer a Dö-

rawski, tí, čo pred 13 rokmi vbili prvú skobu na tejto ceste, tiež nemali sprievodcu a prešli, stena ich pustila.

Soskočili sme s balvana. Ostrý hvizdot mercúňa mocnou ozvenou prerušil ticho, oznamoval doline našu rušivú prítomnosť. Píska na celý svet, myslel som si. Zpod Lomnického sedla počuť padajúce kamenie. Šesťčlenná črieda kamzíkov, vyrušená z ráňajšej pastvy, si iste o nás myslela svoje, iste niečo o tom, že sme ešte mohli spať a dať sa im v klude naraňajkovať. Ó, prepáčte našu dotieravosť!

Tam pri tom snehovom poli nastúpime. O pol ôsmej sme stáli na hornom konci snehoviska v studenej tône steny. Chlad snehu prenikal cez gumové podošvy lezečiek, skala studená ako ľad. Stena sa týčila nad nami, zahalená tmavým odpudzujúcim chladom. Lomnický štít už strácal svoje zlatisté a ružové zafarbenie, pomaly šedivel.

Naviazať, posledný pohľad, či výstroj je v poriadku, či skoby, karabiny, mlatok sú pohotové a — do toho! Borek prvý, ja druhý na lane a potom striedavo.

Išlo to tak, ako som predvídal. Podľa nášho cestovného poriadku. Nástup podľa sprievodcu, potom príde taká lákavá stienka, nakoniec sa ustálime na tom, že túto stienku, ktorú sprievodca obchádza, si predsa spravíme a už sa ide „vlastnou cestou“. Pri najlepšej vôli nevedel by som popísať kadiaľ sme išli. Stienky a komíny, platne a lávky striedaly sa vo vzrušujúcom neporiadku. Jedno ako druhé a pritom každé podstatne iné. Musím dať za pravdu Kroutilovi a Gellnerovi. Bol to veľkolepý, exponovaný výstup.

Pomaly sme sa prepracovávali nahor. Raz nás dlho držala previsová stienka s troma radmi previsov nad sebou. Exponovaná a chudobná na záchyty. Mlčky, kľudne a isto prebil sa Borek cez prvý previs. V druhom už bil skoby. Údery mlatku znely kotlinou pod Lomnickým štítom, odrážaly sa od jeho stien a ozvena zaniкала vo vetre, ktorý preháňal hmly cez štíty a sedlá, z doliny do doliny. Skoba po každom údere zacvendží vyšším tónom, spieva, sedí dobre, drží. Založí karabinu, do karabiny linu, úsečný povel: fahaj! — a prvolezec je zas o piad vyššie. Niekedy je to boj o centimetre. Tretí previs. Pustí? Nepustí? Nepustil veru! Tak zpäť, vytíkať staré a biť nové skoby. Konečne stojí na lávke nad prvým previsom. Na jednom konci se lávka stráca, splyva so stenou, na druhom, vľavo, sa rozširuje a ústi v úzkom žlabe. Vystupujem za Borkom. Sedíme na tej úzkej lávke a oddychujeme. Nohy sa nám

hompálajú nad priepasťou, ale nám sa sedí dobre, ako doma vo foteli a dívame sa ako pracovná kabína lanovky vystupuje na štít. Montér Vinco leží na nosníku kabíny a kontroluje nosné laná. Pod ním nič, 300 metrov vzduch. Musí mať nervy ten chlap! V kabíne nás zbadali, volajú a kývajú na nás.

Borek sa pustil hore tým strmým kuloárom plným volných skál. Stojím pritisknutý k stene na dva kroky od kuloáru prevísom chránený pred padajúcim kamením. Na Borka nevidím, možno sa naň spoľahnúť, ale predsa mám určité obavy. Každú chvíľu sviští popri mne letiaci kameň, odrazí sa raz, dva razy od steny a s rachotom sa rozbiť na ssufovisku dolu pod stenou. Vzduch vonia spáleným kremeňom, stena sa bráni.

Asi v polovici steny končil sa ťažší úsek širokým trávnatým balkónom, na ktorom sme našli aj »stopy« po kamzíkoch. Za dve hodiny nato stáli sme už na štíte. Z výhľadu, na ktorý sme sa tiež tešili, užili sme len málo, lebo krajina sa medzi tým silne zahmlila. Len Lomnický chvíľami snažil sa preraziť hmlou a hlasité pokrikovanie bolo svedectvom prítomnosti turistov na jeho zhano-benom štíte.

Na štíte sme sa dlho nezdržali, chlad, hmla a vlhko nás donútily k rýchlemu ústupu. Privalila sa taká hustá hmla, že sme videli sotva na pár krokov, museli sme preto na vlhkej skale sostupovať pomaly a opatrne. Až v Huncovskom sedle sa viditeľnosť zlepšila, hmla zredla. Z Huncovského sedla dolu úšustmi tichej a smutnej Huncovskej kotlinky sbehli sme už za chvíľu na magi-strálu.

Zprávy redakčné a sväzové

● K tomuto číslu »Horolezce« je pripojen složní lístek Poštovní spo-řitelny v Praze, kde náš časopis má otevřen svůj účet číslo 48.284. Po-užijte tohoto lístku k vyrovnání předplatného, které na letošní ročník činí Kčs 45,—.

● Nedopatřením redakce byl v prvním dvojčísle článek »Největší zá-hada Pamiru« označen, že pochází od A. Veverky. Jde o překlad polských horolezců Zdislava Dabrowski-ho a Jozefa Orenburga a překladatelem jest Ant. Veverka.

● Tisk tohoto čísla spadá do doby ustavující valné hromady Svazu československých horolezců na Štrbském plese dne 10. srpna 1947. O této valné hromadě, o týdnu »JAMES-a« a o letních výstupech v Tatrách přineseme zprávy ve čtvrtém čísle, které chceme vydati k 15. září 1947.

Horolezecká kronika

● Z Tatier.

V čelo sezóny minulého roku vystupuje bez pochybností veľký výkon Adama Gorky a Kazimíra Paszuchy, ktorí v dňoch 15.—21. júla 1946 prešli bez prerušenia hlavný hrebeň Vysokých Tatier od sedla pod Kopou až po sedlo Liliové. Už pred vojnou pokúšali sa poľskí horolezci niekoľkokrát vykonať túto hrebeňovku. Gorka a Paszucha previedli toto bez predom pripravených zásob na hreben, keď brali so sebou všetky zásoby na celý týždeň. Počasie im neveľmi prialo, hoc leto všeobecne bolo veľmi suché, ale vydržali bez toho, že by boli zišli do doliny. Na tejto túre Gorka i Paszucha obišli síce niektoré úseky hlavného hrebeňa (na pr.: Ostrý štít, Zadný Mnich) ale nemení to na fakte, že oni prví prešli celý hlavný hrebeň Vysokých Tatier a že ich výkon sa radí medzi najvýznamnejšie udalosti v dejinách tatranského horolezectva. Podrobný opis tejto túry bude uverejnený v najbližšom čísle »Taternika«.

● Z Tatier.

Druhým významným výkonom minulej sezóny bol prvý výstup behom jedného dňa (za 8 1/2 hod.) cestou Stanislawského na severnej stene Malého Kežmarského štítu. Túru vykonali Marian Paully a Jerzy Piotrowski. Je to — ako známe — jedna z najdlhších a najťažších túr v Tatrách.

Na tomto mieste musíme spomenúť aj výkony našich chlapcov, ktorí t. r. dvakrát zdolali túto severnú stenu. Boli to najprv Arne Puškáš a Körtvéheješi — v dadži za 12 1/2 hod. — a Št. Kovalčík s partnermi.

● Úspechy poľských horolezců od r. 1939.

Teprve nyní, dva roky po válce, se dovídáme, že první polské výpravě do Himalaje, podniknuté r. 1939, podařilo se vystoupit na dosud nezlezený východní vrchol Nanda Devi, 7430 m, v Himaláji Garhwalu 2. VII. 1939. Je to 23. dostoupená sedmitisícovka. Ze čtyř členů výpravy se vrátil do osvobozené vlasti jedině inž. Januš Klarner, zatím co inž. Adam Karpiński a inž. Štefan Bernadzikiewicz zahynuli v noci z 18. na 19. VII. v lavině při dobývání štítu Tirsuli, a dr. inž. Jakub Bujak zahynul 5. VII. 1945 v Cornwallu v Anglii.

Polští horolezci, roztroušení za války po celém světě, nevynechali jediné příležitosti k provádění horolezeckého sportu. Dvakrát vystoupili na nejvyšší štít Afriky Kilimandžaro, 6010 m a v Ruwenzori podnikli výstup novou cestou (vých. stěnou) na štít Alexandrův, 5098 m, v masivu Stanleyově. Kromě toho podnikali horolezecké výstupy ve Skotsku, ke konci války v Alpách italských a v Americe v horách Skalistých.

Nejintensivnější činnost vyvinuli však Poláci ve Švýcarsku. Po pádu Francie objevila se mezi Poláky, internovanými ve Švýcarsku, malá skupina horolezců, která se rozhodla využít nuceného pobytu k cílům horolezeckým. R. 1942 založili horolezecký »Klub Winterthur« a vydávali dokonce časopis »Taternik«. Do roku 1945 podnikli 162 tury letní i zimní, při nichž vystoupili na 237 štítů, z toho na 26 čtyřtisícovek. Z nejdůležitějších výstupů dlužno jmenovat: Piz Bernina, 4055 m, hřebenem Bianco, Mönch, 4105 m, přes Nollen, Matterhorn, 4505 m, hřeb. zmuttským, Piz Bianco, 3998 m, hřeb. Bianco s 1. sestupem sev.-vých. stěnou, Lyskamm, 4538 m, sev. stěnou, 2. výstup sev.-záp. stěnou Tödi, 3623 m, a 9. výstup sev. st. Dent d'Hérens, 4105 m, slavnou cestou Welzenbachovou.

Polský Klub Wysokogórski hodlá ještě letos podniknout dvě horolezecké výpravy, jednu do Kavkazu, druhou do Alp. Vládní činitelé se staví příznivě k chystaným výpravám a slíbili všemožnou podporu, i když existují značné těžkosti finanční.

● Štít vyšší než Everest.

Už před 2. světovou válkou se objevily zprávy o asijském štítě domněle vyšším než M. Everest, pod názvem Amneh Machin. Na tento štít nebo do jeho okolí plánovali výpravu známý asijský badatel Roy Andrews Chapman a Theodor Roosevelt ml. ještě roku 1937, ačkoli oba nebyli horolezci. Jakýsi Rock prý vyfotografoval tento štít r. 1929, ale z velké dálky. Ve 2. svět. válce prý kterýsi americký letec viděl štít s výšky 10.973 m a odhadl jeho výšku na 9.144 m. Jiné prameny udávají výšku štítu asi 9.300 m. Amneh Machin prý se nachází v pásmu Kuenlun u pramenů řeky Hoangho nebo — podle jiných zpráv — u pramenů řek Yangtse, Mekongu i Saluenu v provincii Sikiang na hranici tibetsko-čínské. Tyto údaje nejsou ovšem ověřeny. (»Taternik«).

● Nová výprava na Mount McKinley (6187 m)

na Aljašce, nejvyšší štít severnej Ameriky, pohla sa v marci 1947. Vo výprave sa nachádza 17 osôb na čele so známym americ-

kým alpinistom Bradfordom Washburnom, 36-ročným riaditeľom New England Museum of Natural History. Okrem samotného výstupu na štít výprava má za cieľ aj rôzne vedecké bádania a vyskúšanie nového vojenského a arktického výstroja. Výprava bude filmovaná, čiastočne aj farebným filmom. Základňa výpravy bola z časti zaopatrovaná lietadlom, ktoré pristávalo (na lyžiach) na ľadovci Muldrow vo výške okolo 1830 m. Mimo iné lietadlo dopravilo pre výpravu aj generátor so zásobou paliva. Základňa je zaopatrená vskutku luxusne, ba dokonca i čerstvým (mrazeným) ovocím a zeleninou. Na poznámku o zženštilosti vedúci výpravy odpovedal, že čerstvé jahody vydatne prispievajú k udržiavaniu dobrého ducha výpravy.

»Taternik«

● Severná stena Matterhornu.

dobyť 1931, dvakrát znovu r. 1935 dočkala sa aj štvrtého slezenia 12. júla 1946. Boli to Švajciari Berchetold Hediger a Alfred Sutter s vodcami Alexandrom Gravenom a Alexandrom Taugwalderom.

»Taternik«

● Club Alpino Italiano,

ktorý r. 1938 bol na rozkaz fašistického režimu premenovaný na Centro Alpinistico Italiano, prijal svoj starý názov a pod vedením gen. Luigi Massiniho vrátil sa k svojej práci. C. A. I. má teraz okolo 90.000 členov. Z 380 chát, ktoré klub vlastní, 65 bolo vojnou celkom zničených a zo zvyšku 90% úplne vydrancovaných.

»Taternik«

● Úspechy sovietské.

Za války podnikli sovietskí horolezci dva výstupy na proslulou a ťažkou Ušbu, 4737 m, v centr. Kavkaze a sice 4. IX. 1940 a 8. XI. 1943, posledný výstup za podmienok úplne zimných. V lete 1946 provedli pod vedením inž. Gudkova 1. výstup strmou S stenou Ullutaucana, 4360 m, ve stře Kavkaze.

V lete 1946 podnikli výpravu do Pamiru za vedení Evžena Bieleckého a Evžena Abolakova. Výprava pracovala v ťažko prístupných oblastech sev.-záp. Pamiru. Po 14denním náporu podařilo se Rusům vystoupit na bezejmenný štít, který je nejvyšším bodem pásma Rušanských hor. Dalším úspěchem bylo zlezení štítu Karla Marxe, asi 7000 m, nejvyššího vrcholu v pásmu Šachdarinském.

»Taternik«

● Švajciari po vojne prví do Himalaje.

Schweizersche Stiftung für alpine Forschung usporiada toho roku dve výpravy do Himalaje. Jedna, ktorej sa účastnia Švajciari Gyr a Kappeler a Angličan H. W. Tilman, bude pracovať v okolí štítu Rakaposhi, 7787 m, v pásme Karakorum Baltoro.

Začiatkom mája t. r. vypravila táto švajciarska základina druhú himalajskú expedíciu. Švajciari sú teda po druhej svetovej vojne prví, ktorí sa púšťajú do ťažkej práce v najväčšom a najvyššom horstve sveta.

Všetky predchádzajúce expedície anglické, nemecké a iné boli viacmenej len horolezecké. Švajciari organizujú do Himalaje výpravy početne malé, zato však zamerané na viac vedných oborov a dosahujú pri tom aj krásne úspechy športové.

Švajciarska expedícia z r. 1936 mala len troch účastníkov (viď veľmi zaujímavú knihu »Thron der Götter« od Arnolda Heima a Augusta Ganssera, Morgarten Verlag — Zürich 1938). Expedícia z r. 1939 do pohoria Garwhal, ktorú viedol ing. André Roch, mala len troch členov. Táto švajciarska expedícia, ktorá bude ťažiť zo skúseností predošlých dvoch, má len 5 členov. Je iste zaujímavé, že iniciátorom expedície 1947 je žena, známa švajciarska horolezkyňa sl. Annelies Lohnerová, výpravu vedie horolezec európskeho mena a himalajský bádateľ ing. André Roch, ďalej sa účastnia Alex Graven, Alfred Sutter a René Dittert.

To, že sa himalajskej expedície zúčastní žena, neni síce nič každodenného ale ani nič nového. Himalaje navštívilo už niekoľko žien. Už r. 1899 Američanka Mrs F. Bullock Workmannová zúčastnila sa výpravy svojho manžela, dosiahla výšky 6932 m. Holandský manželský pár a p. Visser cestovali v r. 1929—30 v Himalaji. Manželka profesora Dyhrenfurtha pí H. Dyhrenfurthová zúčastnila sa r. 1930 a r. 1934 výprav do Himalaje. R. 1934 vystúpila na západný štít Sia Kangri (Karakorum) 7355 m a drží tým ženský výškový »rekord«.

Cieľom švajciarskej himalajskej expedície 1947 je prieskum masívu Gangotri v Garwhalu, rozprestierajúceho sa zhruba na 900 km² a v ktorom sa nachádzajú štyri obrovské ľadovce, majúce až 30 km² plochy.

Sympatickým Švajciarom prajeme v ich podniku mnoho zdaru!

Dr. R. R. — av.

Horská literatura

ANGLO-AMERICKÁ LITERATURA O HORÁCH Z LET 1939—1945

Zatím co nejen zprávy o vydáních, ale dokonce i některé výtisky horské literatury švýcarské během válečných let přece jen se dostaly k nám, byla pro nás tato literatura, vydaná v Anglii a Americe, naprosto neznámou.

Přinesla řadu zajímavých prací horolezeckých alpských i horstev všech světadílů, řadu krásných děl obrazových a jednu zajímavost: knihy o horách pro děti.

Pro informaci přinese Horolezec nejprve přehledy vyšlé literatury jen v stručných záznamech a pokud to později bude možno, bude se vraceti k jednotlivým důležitým dílům samostatnými referáty.

Zároveň bude registrovati i literaturu současně ve světě i u nás vycházející. Kromě periodicky vycházejícího *Alpine Calender* a *American Alpine Journal* vyšla velká řada knih všeobecných, několik málo průvodců a L. Cardwell: *Mountain medicine* a G. C. Hite: *Mountain people and their songs*, které představují práce docela speciální. Z průvodců jsou důležitá dvě díla: J. M. Thorington: *Climber's guide to the interior ranges of British Columbia* a H. Palmer and J. M. Thorington: *Climber's guide to the Rocky mountains of Canada*.

Alpské floře jsou věnovány knihy: V. Vareschi: *Mountains in flower* a C. Penland: *Alpine vegetation of the southern Rockies and the Ecuadorean Andes*. Z jiné, Alpám věnované literatury jsou zajímavé: J. Kugy: *Alpine pilgrimage*, F. S. Smythe: *Alpine journey*, J. M. Thorington: *Survey of early American ascents in the Alps in the nineteenth century*, A. W. Moore: *Alps in 1864*, F. S. Smythe: *Alpine ways*, F. S. Smythe: *My Alpine Album*, E. Whymper: *Man on the Matterhorn*, A. H. Lunn: *Switzerland and the English*.

Z dlouhé řady dalších, zaměřených jednak na horstva nám vzdálená, nebo děl všeobecných, uvádím: F. S. Smythe: *Mountain Scene*, R. H. Bates: *Five miles high*, P. Bauer: *Himalayan quest*, F. Bechtold: *Nanga Parbat adventure*, W. S. Gilkison: *Peaks, packs and mountain tracks*, A. A. Heim and Gansser: *Throne of the gods*, R. L. Irving: *Ten great mountains*, C. F. Kirkus: *Let's go climbing*, J. Kugy: *Son of the mountains*, T. Peacocke: *Mountaineering*, H. Rutledge: *Everest*, E. E. Shipton: *Nanda Devi*, W. Slingsby: *Norway, the northern playground*, F. S. Smythe: *Adventures of a mountaineer*, F. S. Smythe: *British mountaineers*, J. R.

Ullman: High conquest, R. C. Geist: Hiking, camping and mountaineering, E. E. Shipton: Upon the mountains.

Speciálně Anglii je věnována kniha: J. H. Bell and others: British hills and mountains, a zajímavou je i: F. R. Elms: Mountains of the world a C. L. Fenton: Mountains.

Z literatury pro mládež upozorňuji na: Collin Delavaud: Up the mountain a J. Beaty: Mountain book. V. Žikeš.

Dr Karel Kučera:

NOVÝ TATRANSKÝ HOROLEZECKÝ PRŮVODCE

V překvapivě krátké době po válce dostáváme do rukou nové vydání díla: Kroutil-Gellner: Vysoké Tatry, horolezecký průvodce, svazek I. a II., nákladem Orbisu v Praze, za cenu Kčs 120,— za každý svazek.

Poptávka po tatranských průvodcích byla ihned po převratu 1945 značná, byli jsme však odkázáni pouze na soukromé výtisky již vyšlých dílů I. vydání průvodce Dr Kroutila - Dr Gellnera a nepatrný počet průvodců Komarnického v jazyce německém, rovněž v soukromých rukách.

Předběžnou prohlídkou jest nyní možno s potěšením zjistiti, že náš člen Dr F. Kroutil, který dílo doplnil a přepracoval, a stejně s ním i nakladatelství splnili úkol, spočívající v novém vydání tatranského horolezeckého průvodce, s plným úspěchem.

Omezím se zde na srovnání s prvním vydáním a to nejprve na vydavatelskou stránku.

Nové vydání je oproti prvnímu pouze ve dvou svazcích, obsahuje však celé Tatry včetně Tater polských, není třeba tudíž očekávati postupné vydávání díla v jednotlivých svazcích po jednotlivých oblastech. Umožněno jest to tiskem na tenkém papíru a grafickou úpravou podružných výstupů. Srovná-li se cena původních vydaných čtyř dílů po Kčs 35,—, celkem 140,— Kčs, za neúplné dílo, s nynějším úplným vydáním celých Tater za Kčs 240,—, jest toto velmi lichotivé a příznivé pro nakladatelství, že nová cena je podstatně nižší než všeobecné zvýšení cenové hladiny v jiných věcech, za zachování stejné a pečlivé grafické úpravy.

Toto vydání mělo by býti — alespoň část nákladu — vydáno v měkké plátěné vazbě, aby sneslo útrapy horských výprav lépe než brožované výtisky, které zatím máme v rukou.

Nové vydání obsahuje celé Tatry, tedy i oblasti, dosud v českých průvodcích nezpracované, t. j. mimo polskou část oblíbené okolí Žabího Koně, Mengušovských štítů a poměrně málo známou část severně od Rysů, t. j. Žabí štít — Mlynář s okolím. Snad průvodce tímto popisem docílí,

abychom se dostali také na ony travnaté příkre svahy, jejichž výstupy právě svým charakterem a nesnadným přístupem dosud nás odrazovaly od oněch míst.

Nový průvodce je také důležitým záznamem pro to, co již bylo v Tatrách provedeno; zachycuje všechny výstupy, provedené do roku 1938 a popsané svého času v tomto časopise, dále výstupy slovenských lezců během války. Zmiňují se zde zatím o nových cestách v oblasti Mačie veže v roce 1944.

Popis jednotlivých výstupů je pečlivý a pokud mohu srovnati se svými zkušenostmi v Tatrách, je orientace podle těchto popisů jasná. Na rozdíl od prvního vydání stupně obtížnosti u jednotlivých výstupů jsou označeny římskými číslicemi.

V jednotlivostech mohu se vyjádřiti opět jen, pokud příslušné partie znám:

V prvním svazku na stránce 275 při popisu Ganku je průvodce doplněn údaji o Pustých věžích a Pusté lávce. Zde si připišme, že na Pustou lávku je snadný přístup od Zeleného plesa v Kačí dolině travnatými svahy — chodecký terén — což dovoluje přechod z Kačí doliny přes Pustou lávku a koncem cesty č. 620 do České doliny pod Galerii Ganku. Nákres Ganku na stránce 278 je informativnější než v prvním vydání.

V témže svazku na str. 316 a násl. je nové označení štrbin v Končisté, v druhém svazku na str. 202 a násl. je podrobnější popis oblasti Baraních Rohů.

V obou svazcích jsou nové náčrty: Krátká od SV, Soliskové věže od V, Koprovský štít V. stěna, Vysoká a Dračí štít od V, již zmíněné odlišné vyobrazení Galerie Ganku, odlišné vyobrazení skupiny Končisté od V, Malý Kolový štít J. stěna.

S rychlostí, s jakou muselo býti dílo vydáno, jsou omluvitelná i malá nedopatření, na něž upozorněno opravami a týkají se pouze odlišného číslování nástupových cest v plánech, přetištěných z I. vydání. V nákresech nástupů bylo nové označení nedopatřením opomenuto v prvním svazku na str. 264, kde výstupová cesta z České doliny na Váhu je označena D 18, má však býti 551, a v druhém svazku na str. 287 u vyobrazení Jastrabé, kde nástupová cesta do Malé Zamrzlé doliny od SV je označena D 10 místo D 42. Nechť si naši čtenáři provedou opravu.

Nové vydání průvodce je však také závažné tím, co v něm není. Zní to snad paradoxně, avšak Tatry nutno nyní považovati za lezecky pro pátrané a průvodce, jak jsem se již zmínil, představuje záznam všeho, co bylo v Tatrách vykonáno. Jest nyní na nové lezecké generaci a na všech, kteří ještě mají v úmyslu provozovati horolezectví plnou silou, aby pilným studiem v průvodci doma předem v klidu a potom prohlídkou

na místě samém si zjistili, která stěna a která hrana ještě čeká na svého muže, co by se dalo opravit, napřímit a provést lépe. To jsou věci, které v průvodci nejsou, ale je možno studiem zjistiti a provedením oněch předem připravených výstupů doplniti lezecký průzkum Tater.

Průvodce na mnoha místech — a to již dříve — upozorňuje na nesprávné vyobrazení terénu v podrobné mapě Tater vydané v měřítku 1 : 25.000. Tato mapa podle původního rakouského vyměřování byla opravena pouze jazykově. Bude-li se tato mapa znovu vydávati, měl by Vojenský zeměpisný ústav přihlídnouti k připomínkám, obsaženým v průvodci a vydati tuto mapu nikoliv šrafovanou, nýbrž lavovanou podle projektů nových vojenských map a v případě, že bude vydávati plány původního vyměřování ve větším měřítku než 1 : 25.000, což bylo základem uvedené mapy, vydati též tuto mapu v onom větším měřítku. Takováto mapa bude nezbytným doplňkem vydaného horolezeckého průvodce.

Poněvadž nelze v dohledné době s podobnými vyměřovacími a kartografickými pracemi ve Vysokých Tatrách počítati, bylo by účelné doplniti průvodce plánky průběhu hřebenů Vysokých Tater tak, aby tyto plánky, složené k sobě, představovaly celé Vysoké Tatry. Nynější plánky v průvodci ponechávají některé úseky nezachycené a pro souvislost hřebenů je v tom případě nutno uchýliti se k mapě mimo průvodce. Některé, orientačně obtížnější úseky mohly býti zachyceny též na plánku ve větším měřítku než 1 : 25.000. Průvodce však tyto obtíže snaží se odstraniti vždy tím, že místa s více cestami a složitějšími nástupy zobrazuje v panoramatickém náčrtu.

Po stránce názvoslovné zavádí průvodce důsledně názvy české nebo slovenské podle návrhu názvoslovné komise tatranské, jejímiž členy byli oba autoři, opomíjí nevhodné názvy německé a srovnává správně pouze označení polská a slovenská, poněvadž Vysoké Tatry budou v budoucnu patřiti pouze horolezcům československým a polským.

Doplňk plánek, které by obsahovaly celé Vysoké Tatry s vyznačením všech nástupových i lezeckých cest, měl by vyjít s dalším dílem průvodce, který by popisoval a zaznamenal i zimní výstupy ve Vysokých Tatrách.

HOROLEZEC, věstník Svazu československých horolezců, vychází šestkrát do roka. • Vydavatel: Svaz československých horolezců v Praze. • Redakce a administrace: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Odpovědný zástupce listu: JUDr Karel Kučera, advokát, Praha II, Václavské nám. č. 64. Tiskne Antonín Lapáček, Praha-Karlín, Poděbradova ul. č. 2. • Expedice: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Novinová sazba povolena ředitel. pošt v Praze pod č. j. IA-Gre-2372-OB/1947. Dohlédací pošt. úřad P r a h a 25.

Máte už nové vydání
**horolezeckého
průvodce**

dr. F. Kroutil - dr. J. Gellner:

Vysoké Tatry

Druhé vydání, Dr. Frant. Kroutilem doplněné a zčásti přepracované vychází naráz ve dvou svazcích. V prvním svazku je popsána část západní od Liliového sedla po Vyšné Kačí sedlo, ve druhém svazku východní část od Kačího štítu na Kopské sedlo. Svazky jsou rozděleny na díly a oblasti. V knize je přes 120 nákrešů tatranských štítů s označením směru výstupů. Na konci druhého svazku je podrobný rejstřík názvů tatranských štítů a sedel ve slovenském a polském jazyku. — Jde o dílo velkého rozsahu a neobyčejně důkladné. Všech zkušeností ze starších průvodců tatranských i alpských použili autoři k tomu, aby z horolezeckého průvodce utvořili dílo světového formátu. Již první vydání bylo velmi příznivě posuzováno a hodnoceno v cizím, zejména v polském, švýcarském, italském a anglickém velehorském tisku. Tím spíše si zasluhuje pozornosti u české a slovenské veřejnosti.

Nejde pouze o knihu, která má být nerozlučně spjata s každým horolezcem. I horský turista a návštěvník Vysokých Tater se bez knihy neobejde. Vždyť jsou v knize podrobně popsány i nejsnazší túry na jednotlivé tatranské štíty. Stupně obtížnosti jsou u výstupů označeny a z horského turistu se tak snadno a bezpečně stává horolezec, bude-li se řídit průvodcem, začne-li s nejsnazšími túrami a přejde-li postupně k těžším a těžším.

Co však činí dílo obzvlášť hodnotným, je úplnost popisů a přesnost, s jakou je vyličeána konfigurace Vysokých Tater. Čtenář se zde doví o každém piliři, o každém žebru tatranských štítů. V tom ohledu dosud vládl chaos, neboť i na mapách zakreslený terén byl na štíru se skutečností. »Průvodce« je vlastně monografií Vysokých Tater. Náčrtky k tomu skvěle napomáhají. A mimo to podává nám výsledek práce názvoslovné komise pro Vysoké Tatry, jejímiž členy byli oba autoři. Přes 500 názvů štítů a sedel je v Průvodci. Názvosloví je zde definitivně ustáleno. Dílo proto má cenu pro každého, kdo se bude s Tatrami vážněji zabývat.

Kompletní průvodce, 2 svazky na biblovém papíře.

I. díl Kčs 120,—, II. díl Kčs 120,—.

NAKLADATELSTVÍ ORBIS, PRAHA XII, STALINOVA TR. 46.

Dodá každý dobrý knihkupec.

